

RAHANDUSMINISTEERIUM

Riigihangete ja riigiabi osakond

2019. aasta riigihangete statistiline kokkuvõte

Aprill 2020

Üldinfo

Möödunud aastal algatasid hankijad kokku 6 883 hankemenetlust, sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlust ja lihthanget (edaspidi siin dokumendis: *hange*). Lisaks algatati 1244 väikehanget ja 352 toetuse saaja ostu.

- Väljakuulutatud riigihangete arv vähenes aastaga 971 võrra¹.
- Esialgsel hinnangul kujuneb 2019. aastal alustatud hangete kogumaksumuseks ligi 3 mld eurot, mis on võrreldes 2018. aasta hangete mahuga (2,7 mld) suurenenud.
- Kokku on 2019. aastal alustatud hangete tulemusena sõlmitud 11 525 hanke- ja raamlepingut². Kuna pooleli on veel 200 hankemenetlust, siis sõlmitud lepingute arv suureneb.
- Sarnaselt 2018. aastaga olid lepingu sõlminud pakkujatest 14% suuretevõtted ja 86% väikese- ja keskmise suurusega ettevõtted.

Elektroonilisi riigihankeid korraldati 6746, ehk 98% hangete koguarvust, e-riigihangete korraldamise tase on suurenenud aastaga 2% võrra.

- 2018. aasta 22. oktoobriks tuli riigihangete direktiivist lähtuvalt täielikult üle minna e-riigihangetele. Eestis korraldati pärast 22. oktoobrit 2018. aastal 35 e-menetluseta riigihanget ja 2019. aastal algatati 137 e-menetluseta riigihanget. Täielikult elektroonilisele teabevahetusele ülemineku järel on elektroonilise menetluseta hange kasutatav pigem erandolukorras.
- Kui keskmine pakkujate arv elektroonilise menetlusega riigihangetes on 3,7 pakkujat ühe hanke kohta, siis elektroonilise menetluseta riigihangetes on vastav näitaja vaid 1,5 pakkujat hanke kohta.
- Alates 1. septembrist 2017. aastal loodi riigihangete registrisse registriivälise hankepassi kasutamise võimalus, 2019. aasta augustis integreeriti hankepass riigihangete registrisse. Hankepassi on kasutatud 2019. aastal kokku 4838 hankes, ehk 70% hangetest (2018. aastal oli vastav näitaja 56%).
- 2018. a oktoobris loodi võimalus ka e-kataloogi kasutamiseks, e-kataloogi kasutati 2019. aastal 17 hankes (2018. aastal kasutati e-kataloogi kolmes hankes).
- 2019. aastal korraldati 3836 minikonkurssi raamlepingu alusel (2018. aastal 1192). Raamlepingu sõlmimiseks viidi läbi 1380 riigihanget (2018. aastal 1331).
- Alates 22. oktoobrist 2018. aastal on riigihangete registris kasutusel uus menetlusliik „väikehange“ riigihangete seaduses sätestatud piirmääradest allapoole jäävate riigihangete jaoks. Kui 2018. aastal korraldati väikehankeid kokku 117 korral, siis 2019. aastal korraldati väikehankeid juba 1244 korral. Nendest asjade ostmiseks korraldati 288, teenuste ostmiseks 363 ja ehitustööde tellimiseks 593 väikehanget.
- Sarnaselt 2018. aastaga on toimunud ka 2019. aastal riigihangete koguarvu vähenemine, mis tuleneb 2017. aasta 1. septembril jõustunud riigihangete seaduse muudatusest, millega jõustusid kõrgemad piirmäärad asjade ja teenuste hangetele. Sellest tulenevalt on lihthangete arv vähenenud, kuid samal ajal on tõusnud vabatahtlike väikehangete arv riigihangete registris. Samuti on riigihangete koguarv vähenenud raamlepingu sõlmimiseks läbiviidavate

¹ 2017. aasta hangete arv sisaldab riigihangete seaduse kohaldamisalasse mittekuuluvate toetuse saajate ostude infot. 2018. ja 2019. aasta hangete arvus on toetuse saajate ostud, mis ei kuulu riigihangete seaduse kohaldamisalasse, eristatud ja arvestatud üldisest hangete arvust eraldi.

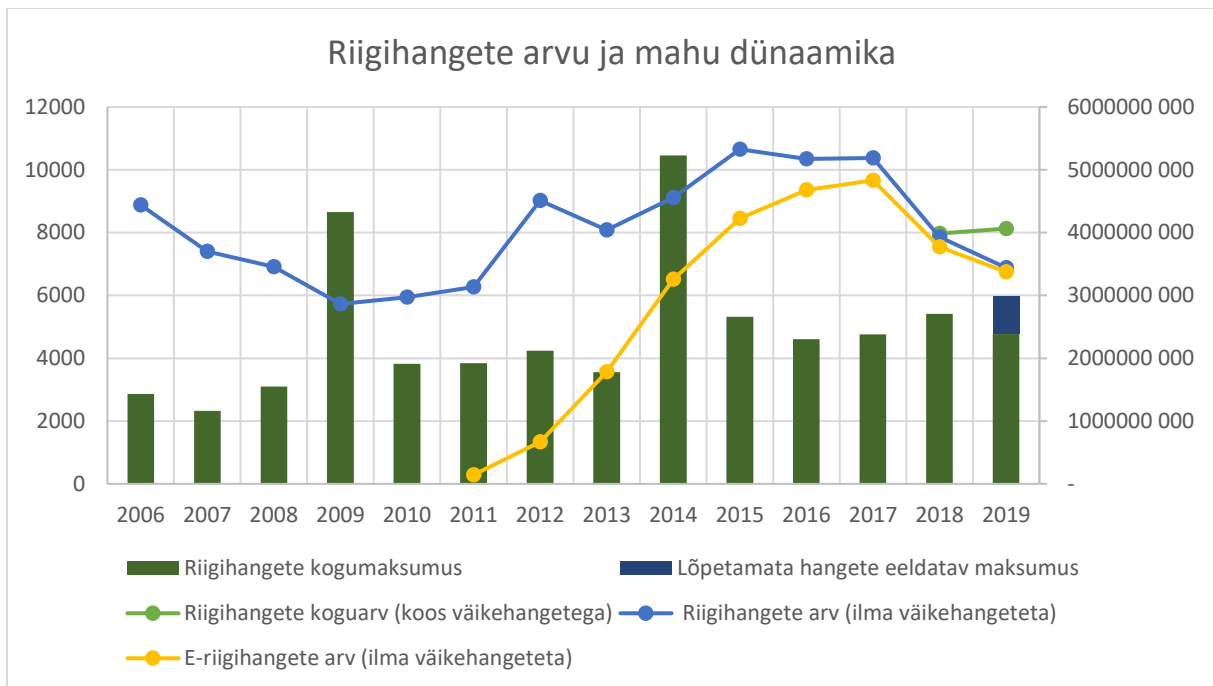
² Andmed riigihangete registrist seisuga 7.04.2020.

hangete osakaalu kasvu tõttu. Samas on aastate jooksul tõusnud hangete kogumaksumus, seega vaatamata hangete arvu vähenemisele, suunatakse majandusse riigihangete registris avaldatud hangete kaudu järjest rohkem raha.

- 2020. aastal on 15. aprilli seisuga algatatud riigihangete registris juba 2071 hanget, lisaks sellele 418 väikehanget ja 115 toetuse saaja ostu.
- 2019. aastal esitati riigihangete vaidlustuskomisjonile 201 vaidlustust. Võrreldes 2018. aastaga vähenes esitatud vaidlustuste arv 25%. 2019. a alustatud hangetest vaidlustati 2,2% (mõnes hankes esitati mitu vaidlustust).

Joonis 1 kajastab riigihangete arvu dünaamikat läbi aastate. Alates aastast 2018, mil loodi riigihangete registrisse vabatahtlik väikehangete läbiviimise võimalus, kajastub hangete arvu dünaamikas ka hangete koguarv koos väikehangetega.

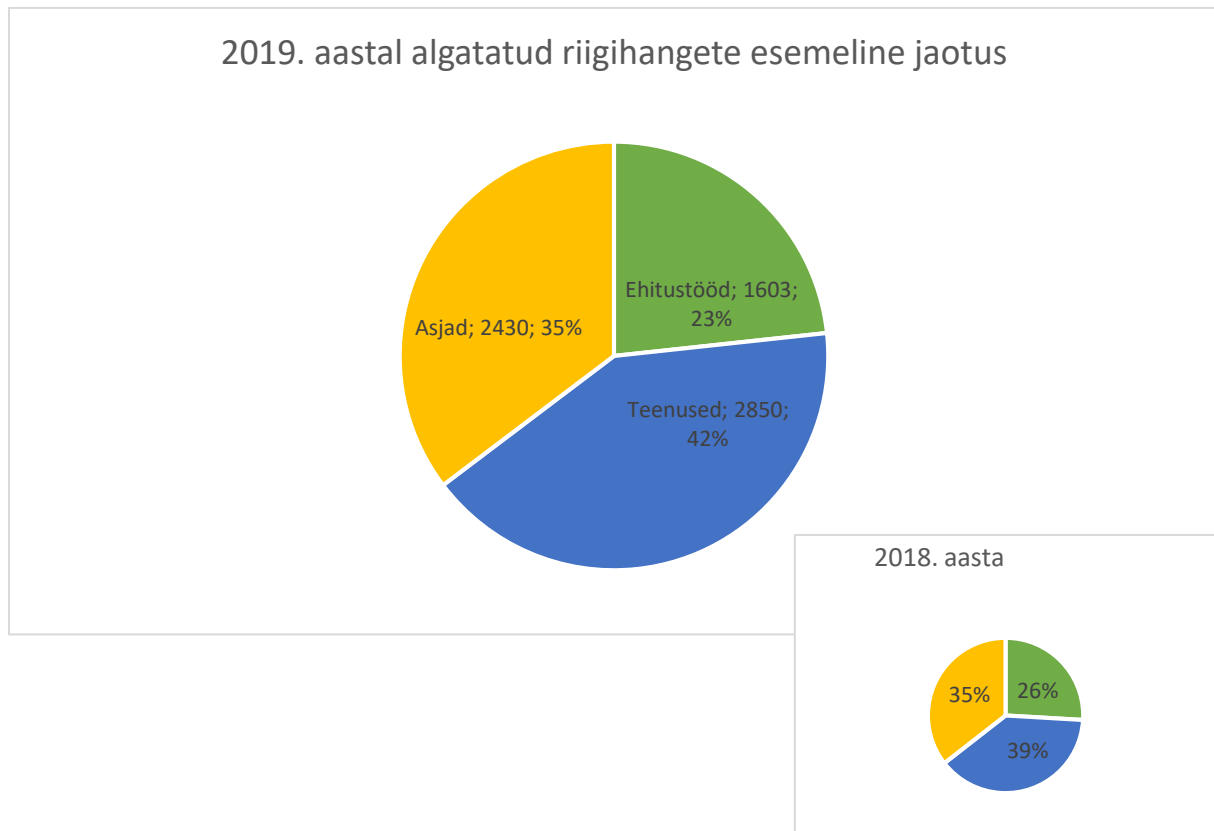
Joonis 1. Riigihangete ja e-riigihangete arvu ja mahu dünaamika

Hangete arvu jaotus hangitava eseme järgi

2019. aastal korraldati kõige enam riigihankeid teenuste tellimiseks, kokku 42% hangete koguarvust. Kõige vähem, 23% juhtudest, korraldati riigihankeid ehitustööde tellimiseks. Asjade ostmiseks korraldati riigihankeid 35% hangetest. Eelmise aastaga võrreldes on vähenenud ehitustööde hangete osakaal ja suurenenud teenuste tellimise osakaal.

Joonis 2. 2019. aastal algatatud riigihangete esemeline jaotus

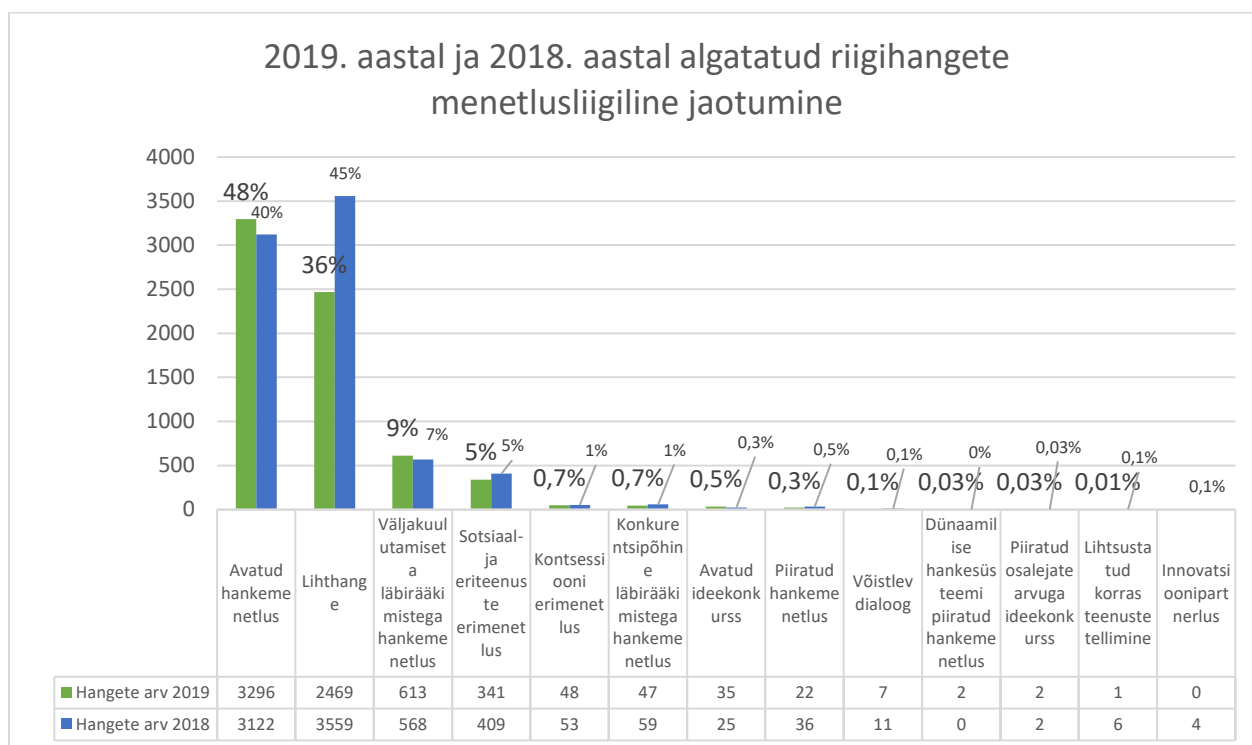
Hanked menetlusliigi järgi

Joonisel 3 kajastatakse hangete jaotus menetlusliigiti. Menetlusliikide kasutatavuse proportsioonid on võrreldes 2018. aastaga mõnevõrra muutunud. Varasematel aastatel on enimkasutatav menetlusliik olnud lihthankemenetlus, kuid 2019. aastal algatati enim hankeid avatud hankemenetlusena, kokku 48% aasta jooksul algatatud hangetest. Kasutatavuselt järgmine on lihthankemenetlus, mille osakaal kõigist aasta jooksul algatatud hangetest on 36%, olles aasta jooksul 9% vähenenud. Vähemkasutatavatest menetlusliikidest on 2% võrra suurenenud väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse osakaal. Sotsiaal- ja eriteenuste menetluse algatati sarnaselt 2018. aastaga kõikidest menetlustest 5%.

2019. aastal algatatud 6883 hankemenetlusest 200 on käesoleva kokkuvõtte koostamise hetkel erinevates lõpetamata staatustes.

Joonisega 3 on võimalik tutvuda järgmisel leheküljel.

Joonis 3. Erinevate hankemenetluse liikide kasutamise osakaalud

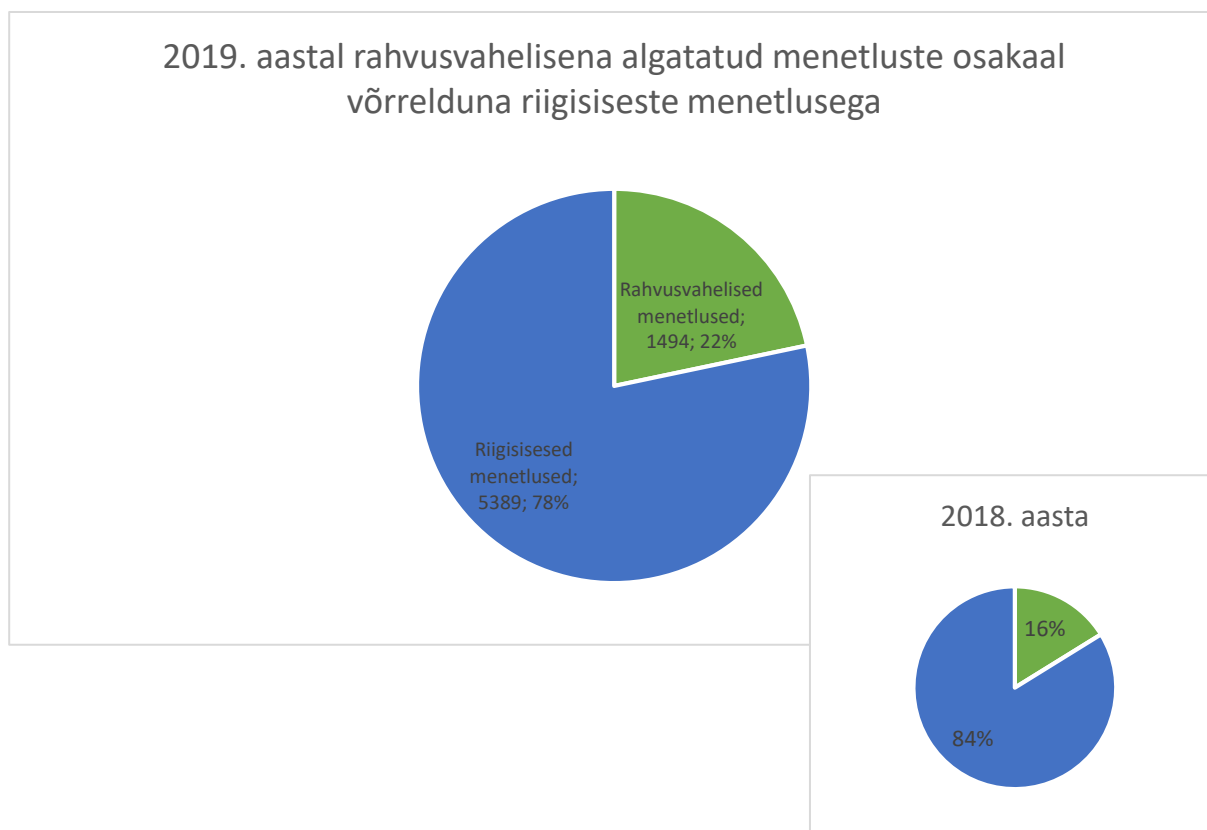
Rahvusvahelised hanked

Kõikidest 2019. aasta jooksul alustatud hangetest korraldati rahvusvahelise menetlusena, st Euroopa Liidu Teatajas hanke avaldamisega, 1494 hanget, mis moodustab kõikidest aasta jooksul algatatud hangetest 21,7% (2018. aastal korraldati rahvusvahelisi menetlusi 16% hangetest). Rahvusvaheliste menetluste osakaal on tõusnud peaaegu 6% võrreldes 2018. aastaga ning arvuliselt on rahvusvahelisi menetlusi algatatud 2019. aastal 223 võrra rohkem kui 2018. aastal.

49% korradest osteti rahvusvaheliste hangetega asju, 47% korradest telliti teenuseid, (s.h sotsiaalse eriteenuseid) ning kõige vähem, 5% korradest, telliti ehitustöid.

Rahvusvahelisena ja riigisisena läbiviidud hangete osakaaludega on võimalik tutvuda järgmisel leheküljel joonisel 4.

Joonis 4. Rahvusvahelise ja riigisise menetlusena korraldatud hangete osakaalud

Võrgustiku- ja klassikalise sektori hanked, raamlepingud

Võrgustikusektori hankijad korraldasid 2019. aastal 1041 hanget (2018. aastal 1845 hanget), mis moodustab hangete arvust 15% (2018. aastal 23%). Võrgustikusektori hankijateks on riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutatud ettevõtted ja eri- või ainuõigust omavad ettevõtted, kes tegutsevad energeetika-, vee-, transpordi- ja postiteenuste valdkonnas. Ülejäänud 5842 hankemenetlust, mis moodustab 85% kõikidest 2019. aastal alustatud hankemenetlustest korraldasid klassikalise (avaliku) sektori hankijad, kelleks on valdavalt riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutused ja nende asutatud eraõiguslikud asutused.

Võrgustikusektori hankijatest algatasid enim hankeid:

Hankija nimi	2019. aastal alustatud hangete arv	2018. aastal alustatud hangete arv
Enefit Energiatootmine AS	143	261
Enefit Kaevandused AS	123	337
Eesti Raudtee AS	112	94
Elektrilevi OÜ	52	425

Teised võrgustikusektori hankijad alustasid aasta jooksul alla 100 hankemenetluse.

Lisaks hankemenetlustele algatasid võrgustikusektori hankijad ka 973 väikehanget (2018. aastal 88 väikehanget). Elektrilevi AS andmed on tabelis kajastatud, kuna Elektrilevi AS oli 2018. aastal suurim

võrgustikusektori hankija. Andmetest nähtub, et suured võrgustikusektori hankijad on tulenevalt 2018. aasta lõpus jõustunud riigihangete seaduse muudatusest oma hankepraktikat muutnud ning hankemenetluse või lihthanke asemel kasutanud väikehanke läbiviimise võimalust.

Järgnevalt info klassikalise sektori hankijate kohta.

Klassikalises sektoris on aasta jooksul kõige enam hankeid algatanud hankijad jäänud samaks võrreldes 2018. aastaga ning algatatud hangete arv on samamoodi jäänud enamvähem samaks.

Suurimad hangete arvuga klassikalise sektori hankijad olid:

Hankija nimi	2019. aastal alustatud hangete arv	2018. aastal alustatud hangete arv
Maanteeamet	283	302
Riigimetsa Majandamise Keskus	213	207
Riigi Tugiteenuste Keskus	196	195
sihtasutus Põhja-Eesti Regionaalhaigla	189	144
Riigi Kinnisvara Aktsiaselts	184	157
Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus	180	193
sihtasutus Tartu Ülikooli Kliinikum	170	150
Sihtasutus Ida-Viru Keskhaigla	158	98
Tartu Ülikool	157	123
Eesti Töötukassa	137	185

Teised klassikalise sektori hankijad on aasta jooksul hankemenetlusi alustanud alla 100.

Klassikalise ja võrgustikusektori hankijad on kokku alustanud 2019. aastal hankeid raamlepingute sõlmimiseks 1380 korral (2018. aastal 1331 korral), mis moodustab aasta jooksul alustatud hankemenetlustest 20%.

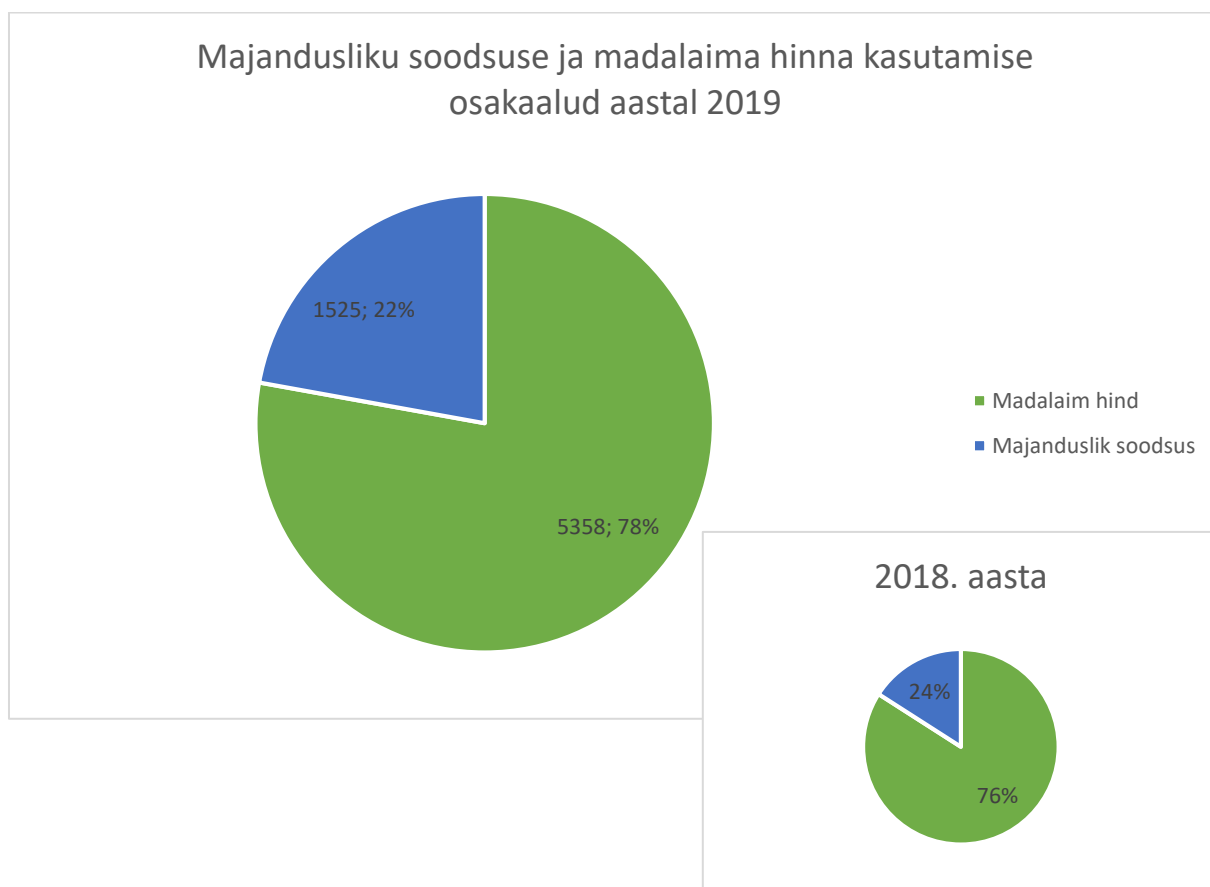
Majandusliku soodsuse ja madalaima hinna kasutamine hindamiskriteeriumina

Ka 2019. aastal kasutati hankemenetlustes valdavalt hindamiskriteeriumina madalaimat hinda.

Majanduslikust soodsusest lähtuvat hangete hindamist kasutati 2018. aastal 24% ja 2019. aastal 22% hangetest.

Järgmisel leheküljel leiab joonise 5, mis kajastab majandusliku soodsuse ja madalaima hinna kasutamise osakaalusid.

Joonis 5. Majandusliku soodsuse ja madalaima hinna kasutamise osakaalud 2019. aastal

Pakkumuste hindamine madalaima hinna alusel eeldab, et hankija võtab pakkumuste hindamisel arvesse üksnes pakutud hinda ning valituks osutub madalaima hinnaga pakkumuse teinud pakkuja.

Majandusliku soodsuse kriteeriumi alusel pakkumuste hindamine seisneb hinna ja kvaliteedi või muid mõõdetavaid omadusi iseloomustavate kriteeriumite kombineeritud hindamises.

Majanduslikku soodsust hindamiskriteeriumina kasutatakse enam suuremamahulistest hangetes. 2019. aastal rahvusvahelise menetlusena läbi viidud hangetes kasutati majanduslikku soodsust hindamisel 37% hangetest, samal ajal riigisiseseena läbiviidud menetlustes vaid 18% hangetest.

2019. aasta riigihangete statistilised põhinäitajad

Kokkuvõtte on koostatud riigihangete registri andmete alusel. Täpsem ja laiendatud ülevaade valmib selle aasta sügisel ning avaldatakse riigihangete poliitika alalehel Rahandusministeeriumi veebis (<https://www.rahandusministeerium.ee/et/eesmargidtegevused/riigihangete-poliitika/kasulik-teave/riigihankemaastiku-kokkuvotted>).

Tabel 1. Riigihankemaastiku 2019. aasta statistilised põhinäitajad

	2019. aasta	% hangete arvust	2018. aasta	% hangete arvust	Arvuline muutus eelmise aastaga võrreldes	%-taseme muutus
Riigihangete arv (avaldatud vastaval aastal RHR-is)	6883	100%	7854	100%	↓ -971	
Väikehangete arv (avaldatud alates 22.10.2018 RHR-is)	1244		117			
Toetuse saaja ostude arv	352		47			
Riigihangete maksumus	3,0 mld*		2,691 mld			
Sõlmitud lepinguid	11525		10961			
E-hangete arv	6746	98%	7538	96%	↓ -792	↑ 2,0%
Ehitustööde hangete arv	1603	23%	2036	26%	↓ -433	↓ -2,6%
Asjade ostmise hangete arv	2430	35%	2791	35,5%	↓ -361	↓ -0,2%
Teenuste tellimise hangete arv sh	2850	41%	3027	38,5%	↓ -177	↑ 2,9%
tavateenused	2424	35%	2598	33%	↓ -174	↑ 2,1%
eriteenused	162	2%	128	2%	↑ 34	↑ 0,7%
sotsiaalteenused	264	4%	301	4%	↓ -37	↑ 0,0%
Rahvusvahelisena läbi viidud hangete arv	1494	22%	1271	16%	↑ 223	↑ 5,5%
Hangete arvu jagunemine menetlusliikide vahel:						
Lihthange	2469	36%	3559	45%	↓ -1090	↓ -9,4%
Avatud hankemenetlus	3296	48%	3122	40%	↑ 174	↑ 8,1%
Lihtsustatud korras teenuste tellimine	1	0%	6	0%	↓ -5	↓ -0,1%
Sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlus	341	5%	409	5%	↓ -68	↓ -0,3%
Väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlus	613	9%	568	7%	↑ 45	↑ 1,7%
Konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus	47	1%	59	1%	↓ -12	↓ -0,1%
Avatud ideekonkurss	35	1%	25	0%	↑ 10	↑ 0,2%
Võistlev dialoog	7	0%	11	0%	↓ -4	↓ -0,04%
Piiratud hankemenetlus	22	0%	36	0%	↓ -14	↓ -0,1%
Ehitustööde kontsessioon	0	0%	0	0%	⇒ 0	⇒ 0,0%
Kontsessiooni erimenetlus	48	1%	53	1%	↓ -5	↑ 0,02%
Piiratud osalejate arvuga ideekonkurss	2	0%	2	0%	⇒ 0	↑ 0,004%
Innovatsioonipartnerlus	0	0%	4	0%	↓ -4	↓ -0,1%
Võrgustikusektori hankijate hangete arv	1041	15%	1845	23%	↓ -804	↓ -8,4%
Raamlepingute sõlmimiseks läbiviidud hankemenetluste arv	1380	20%	1331	17%	↑ 49	↑ 3,1%
Majandusliku soodsuse hindamiskriteeriume sisaldavate hangete arv	1525	22%	1855	24%	↓ -330	↓ -1,5%
Madalaima hinna hindamiskriteeriumi sisaldavate hangete arv	5358	78%	5995	76%	↓ -637	↑ 1,5%
Hangete arv, kus kasutusel on hankepass	4838	70%	4389	56%		
Hangete arv, kus kasutusel on e-kataloog	17	0%	3	0%		
Keskmine pakkujate arv						
e-menetlusega riigihanked	3,7		3,7			
e-menetluseta riigihanked	1,5		2,1			

* Tegemist on 2019. aastal alustatud riigihangete hinnangulise maksumusega seisuga 7. aprill 2020, kuna kõik 2019. aastal alustatud hankemenetlused ei ole käesoleva materjali koostamise ajaks lõpetatud.

Riigihangete valdkonna 2019. aasta märksõnad

- Euroopa Liidu ühtse turu tulemustabeli hinnang Eestile

Euroopa Komisjon avaldas 2019. aastal 2018. aasta andmete põhjal Euroopa Liidu ühtse turu tulemustabeli (Single Market Scoreboard), mille kohaselt on Eesti riigihangete korraldus rahvusvahelist piirmäära ületavates riigihangetes kolmandat aastat järjest kõrgeima hinnangu vääriline. Euroopa Komisjoni poolt hinnatavatest näitajatest saab esile tuua, et Eestis on heal tasemel näiteks avaldamisele kuuluvate hangete osakaal, teiste riikidega võrreldes kiiremate hulka kuuluv hankija otsustusprotsess ning piisavalt kõrge väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele sõlmitud lepingute osakaal. Veel paistab Eesti silma Euroopa Komisjoni hangete avaldamise andmebaasis Tenders Electronic Daily, ehk TED, avaldatud info kõrge kvaliteediga. Eesti poolt TEDi saadetud kohustuslik info on täielik ja see tuleneb riigihangete registri tõhusast IT-lahendusest.

- Innovatsioonihangete raamistik

Euroopa Komisjoni tellitud uuringu kohaselt on Eesti innovatsioonihangete raamistik Euroopa Liidu riikide ja Norra ning Šveitsiga võrdluses kõrgel kuuendal kohal. Täpsema infoga on võimalik tutvuda siin: <https://www.rahandusministeerium.ee/et/eesti-innovatsioonihangete-raamistiku-poleest-el-i-uks-parimaid>.

- Riigihangete register

22.10.2018 võeti kasutusele täielikku e-menetlust toetav kaasaegne e-riigihangete keskkond. Uus riigihangete register pakub kaasaegset ja tõhusat töökeskkonda hankijatele riigihangete korraldamiseks ning pakkujatele uute pakkumisvõimaluste leidmiseks ja riigihangetel osalemiseks. Alates 2019. a maist on riigihangete registris võimalik kasutada innovaatilisi e-hanke tööriistu nagu e-oksjon, dünaamiline hankesüsteem ja kvalifitseerimissüsteem. Registrisse integreeriti hankepassi (ESPD) uus versioon, mis tähendab, et nii hankijate kui pakkujate jaoks on hankepass eeltäidetud ja teisi hankepassi teenuseid enam kasutada ei ole vaja. Koostöös Maksu- ja Tolliametiga lisati registrisse alltöövõtjate kontrolli tingimuste lisamise ja kontrollimise funktsionaalsused lepingute täitmise perioodil.

- Riigihangetealane õigusloome

Nõustamispraktikast on ilmnenud vajadus täiendada 1. septembril 2017 jõustunud RHS-i, et paremini rakendada seaduse eesmärke ning vähendada hankijate ja ettevõtjate töö- või halduskoormust. Mõningaid kitsaskohti on ka Euroopa Liidu õiguse harmoneerimises. Sellest tulenevalt esitas Rahandusministeerium 2019. aasta kevadel riigihangete seaduse muutmise seaduse väljatöötamiskavatsuse huvigruppidele tagasiside andmiseks. 2019. a detsembris esitati väiksem pakett muudatusettepanekuid kooskõlastamiseks ministeeriumidele ja huvigruppidele. Sellest eelnõust välja jäänud muudatusettepanekud on ettevalmistamisel ja esitatakse kooskõlastamiseks 2020. aastal.

Põhjalikum 2019. aasta riigihangete kokkuvõte valmib käesoleva aasta sügisel ja avalikustatakse Rahandusministeeriumi veebilehel.

Tutvuge 2019. aasta riigihankevaldkonna interaktiivse statistikaga [siin](#).